

Y. Mühendis Turhan Onur'un Konuşması

Köy Elektriklendirilmesi Lüzumlu mudur ve Finansman imkânları ile İller Bankasının Tatbikatı

Muhterem Arkadaşlar :

Bundan önce konuşan arkadaşlar köy elektrikleştirilmesinin lüzumunu peşinen kabul etmiş vaziyettedir Ben. ise bu mevzuya yeniden başlamak durumunda olduğum İçin özür dilerim Ancak mevzu çok mühimdir ne kadar çok incelense değer

I — Köy elektrikleştirilmesinden önce Türkiye'de nüfus dağılımını kısaca tetkik edelim

1955 nüfus sayımı neticeleri neşredilmediği içirt 1950 yılı neticeleri kullanılmıştır 1950 yılı nüfusu 20.947.188 olup % 74,4 köylerde oturmaktadır. Bu ise 15.568.110 dur Bu nüfusun köylere dağılışı kısaca şöyledir

0—250 nüfuslu köylerin adedi 10543 ve toplam nüfusu 1 793 140 kişidir. Ancak her beş yılda koy adedinde % 23 toplam nüfusta % 18 azalma vardır 251 - 2000 nüfuslu köylerin adedi 23403 ve toplam nüfus 12 908 285 kişidir Her beş yılda koy adedinde % 16 toplam nüfusta % 14 artış vardır ve nüfusun % 24 ü, 501-750, % 25 i. 301-400, % 18 i 401-500 % 14 ü, 251-300 % 10 u, 751-1000 ve müleuaki % 9 u da 1001-2000 nüfuslu köylerdeydi

Diğer taraftan 1950 yılındaki Belediye sayısı 791 ve toplam nüfus 5 244 377 kişidir Bu durumu % 28 i, 100.000 den fazla % 11 i, 25001 - 50 000, % 11 i, 2001 - 3000 % 10 U, % 3001 -4000 % 8 i, 10001 - 15000 % 6,6 sı 50001 - 100.000 % 5 i 15001 - 20.000 nüfuslu kasabalaradır

Ayrıca nüfus kesafetinin fazla olduğu yerler 67 kişi ile Trakya, 43 kişi ile Karadeniz kıyılan 43 kişi ile Marmara ve Ege kıyılan 25 kişi ile Batı Anadolu 24 kişi ile Akdeniz kıyıları 23 kişi ile Orta Anadolu, 22 kişi ile Güney Doğu Anadolu 16 kişi ile Doğu Anadolu'dur

Nüfusun ise % 25 i Orta Anadolu'da % 19 Marmara ve Ege kıyılarında, %16 sı Karadeniz kıyılarında % 13 Doğu Anadolu'da % 9 Batı Anadolu'da

% 7,5 Trakya'da % 7 si Akdeniz kıyılarında % 3,5 Güney Anadolu'dadır

34252 köyün 306 adedinin nüfusu 2000 den fazla olup 15 568 110 olan toplam köy nüfusu içinde 927.931'dir ve bunlarda Belediye teşkilâtı vardır (%6 nüfusça % 0,9 adetçe).

// — . Belediyeler.

Türkiye'de 1960 Mayısında 974 adet Belediye vardır Daha evvelki yıllar 1952 de 657, 1953 de 691. 1954 de 745, 1955 de 806, 1956 da 861, 1957 de 890. 1958 de 939 ve 1959 da 952 adet ki yıllık vasatı artış 40 adettir. Yeni Belediyelerin % 901 nüfusu 2000 i aşan köylerdir Ancak % 10 u nüfusu 2000 in altında olupta kaza yapılanlardır.

Belediyelerin Belediyecilik hizmetleri çeşitli olup başlıcaları halihazır harita, imar plânı, su, elektrik, yo' "e muhtelif binalardır Bunların yapılmasın'ikendi gelirlerine ilâveten İller Bankasının mali ve teknik yardımlardan da faydalanırlar. Bu yardımların başlıcaları ve tutarları şunlardır.

Elektrik mevzuunda yapılan işler ise şöyledir :

1946 dan bu yana 214 termik, 61 hidrolik tesis işletmeye açılarak 139 144.588 TL harcanmıştır. Elektrik için açılan krediler yekûnu bir hayli yüksek olmasına rağmen İşletmeye açılanların az olması sebebi ile 139 000 000 TL arasında fark büyüktür. Çünkü I — büyük hidro elektrik santraller henüz bitmemiş ve elde 109 İş devam etmektedir

Belediyelerin elektrik durumu şöyledir :
adet

404 Belediyede elektrik tesisi vardır (52si köy),
369 Tasdikli proje var (172si programda),
72 Yapılmakta olan proje,
74 Etüd safhasında,
205 Ele alınmada,
109 iş yapılmaktadır.

1945 den 30/9/1959 tarihine kadar yapılan yatırımlar

sene	Su	Elektrik	Sair işler	Faiz	Yekûn
1945	69 449	386 310	5 495 388	449 686	6 400 833
1946	185 612	1 871 868	5 467 711	1 004 786	8 529 977
1947	2 058 302	5 443 590	6 324 358	1 271 450	15 097 700
1948	5 127 125	6 398 002	5 820 102	1 675 336	19 020 665
1949	11 784 830	11 519 767	5 680 780	2 299 420	31 284 797
1950	13 081 388	12 384 157	4 615 653	2 696 280	32 777 478
1951	15 451 260	11 289 360	5 849 696	3 565 552	36 155 868
1952	25 578 586	16 430 767	6 065 560	4 882 186	52 957 099
1953	27 950 761	30 317 274	10 039 280	6 979 699	75 287 014
1954	32 353 867	35 511 081	12 779 386	10 639 374	91 283 708
1955	17 671 862	35 808 606	11 550 632	14 042 100	79 073 200
1956	24 867 349	39 071 581	11 465 578	18 431 241	93 835 749
1957	39 198 639	53 308 158	18 681 930	25 656 563	136 845 290
1958	40 056 752	48 864 077	93 089 710	34 401 550	216 412 089
9 aylık 1959	39 580 185	41 398 377 t	49 873 376	-	130 851 938
Y e k û n	295 015 967	350 002 975	252 799 140	127 995 223	1 025 813 305

Yapılmakta olan tesisler 109 adet olup keşfi 271.374.441 TL 1960 programına alınanlar 172 adet olup keşfi 257.402.000 TL. dir.

Son yıllarda İller Bankasının elektrik tesislerine yaptığı vasatı yatırım 50.000 000,— TL. civarındadır.

m — Köyler:

Türkiye nüfusunun % 74 5 teşkil eden ve bugün toplam nüfusu 19 000 000 civarında olan köylünün durumu memleket sosyal hayatı ve ekonomisi bakımında tetkiki değer en mühim mevzudur.

Asırların ihmeline uğramış olan Türk köylüsü Cumhuriyet devrinde muhtelif zamanlarda sosyal hayatı muhtelif köy kanunları ile kültürel hayatı köy okulları ile ele alınmıştır.

Ziraat memleketi olan Türkiye'de köylünün müstahsil durumu geçmesi, zamanının kıymetlen-dirilmesi ve gelirinin artması en mühim meseln-lerimizdendir. Geliri artan köylerimizde sosyal ve kültürel hareketler daha kolaylıkla yapılabilecektir ve devlet bütçesine fazla bir yük tahmil etmeyecektir.

A. Köyün bugünkü durumu :

Türkiye'yi 3 kısma ayırabilir ve tetkiklerimizi daha iyi yapabiliriz.

a) Trakya, Marmara, Ege ve Akdeniz kıyılan :

Köylü çeşitli ziraat ve işlerle meşgul olduğundan (hububat, pamuk, tütün, zeytin, gündöndü ziraatı ile meyvacılık, bağcılık, balıkçılık, çeltikçilik, hayvancılık) senenin mühim kısmında çalışmaktadır. Ancak bu süre dahi 2000 - 2100 saat civarındadır. Bu mmtakalardaki köy nüfusu toplam köy nüfusunun % 30 olup 5.700 000 dir. Bu köyler Türkiye'nin en zengin köyleridir.

b) Karadeniz kıyıları :

Karadeniz kıyılarındaki köyler çok dağınık ve çok fakirdir. Ancak halkın kültür seviyesi bir hayli yüksektir. Köy nüfusu toplamının % 10 burada oturur (2 100 000) Halk çok çalışkan olup yılda 2000 - 2400 saat çalışırlar. Hayat standartları vasatın üstündedir.

c) Geri kalan Orta Anadolu, Batı Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu'da toplam köylü nüfusunun % 60 oturur 11 200.000 dir Köylü yalnız ziraat ve hayvancılıkla meşgul olup çok fakirdir ve senenin ancak 1200 -1300 saatmda çalışmaktadır (Normal bir insanın senede 2500 - 2600 saat çalışması lâzımdır)

B — Mesken durumları •

a ve b mntakala,rındaki köylerde evler c mntakasına nazaran çok mütekamildir Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da köylü ev denemiycek derecede gayri sıhhi yerlerde yaşamaktadır.

Köyde ekonomik kalkınmayı sağlamak için 4 esas faktörün ele alınması gerekir .

1 — Okul dâvası .

1928 yılında merhum Necatibey zamanında İşin ehemmiyeti takdir edilerek İlk 5 yıllık Maarif plânı hazırlanmış ve köy okullarına ehemmiyet verilmiştir Zaman zaman ihmale uğramasına rağmen bugüne kadar devam etmiş ve 34 yılda 12.000 köye okul yaptırılmıştır. Henüz 22.000 köyde okul yoktur. Bir okul yaptırmak İçin takriben 20 000 TL. kâfi gelmekte ve köylü de bedenen yardım etmektedir.

Köy seyyar kursları da lüzumludur ve kısmen ele alınmış İse de çok kifayetsizdir.

2 — Yol dâvası :

Köylünün mahsulünü kıymetlendirebilmesi ve ziraatte lüzumlu malzemenin köye ucuzca nakil ve köyün kasaba ile irtibatını temin ederek kültürünü artırmak bakımından köy yolları çok mühimdir. Bu hususta da 1930 yılından beri çalışılmaktadır. Henüz tatmin edici neticelere varılmamıştır. Fakat gelecek yıllarda tatmin edici neticeler alınacaktır Çünkü yakın gelecekte yol makineleri köy yollarında kullanılacaktır

3 — Ziraatın modernize edilmesi •

Anadolunun mühim' kısmında elan karasapan kullanılmaktadır 1930 yılında başlayan modernleş-tirme hareketi Trakya, Marmara, Ege ve Çukurova'da iyi neticeler vermişse de tatmin edici değildir

Bol mahsul •

a — Ziraat bilgisi ile teçhiz edilmiş köylü.

b — Ziraat âletleri (traktör, biçerdöver, mibzer pompa vs.),

c — Sulama,

d — Sun'l gübreleme ile alınabilir.

Bilgili ziraatçi daha çok sayıda ziraat okulları ve seyyar ziraat kursları ile mümkündür. Bu okul ve kurslar birer memur yetiştiren okul olmaktan çıktığı takdirde bu gaye tahakkuk edecektir Ziraat âletleri mevzuu 1949 yılından sonra ele alınmıştır. Ancak ithal malı ile desteklendiğinden beklenen netice alınamamıştır. Mevcut ziraat aletleri imalâthanesinin çoğaltılması ve kredi ile aletlerin köylere tevzii icap eder

Sulama • D S t tarafından milyarlar harcanmakta ve harcanacaktır

Sun'i gübre : Oldukça mühim bir mevzu olup azot sanayiinin ikmali ile kısmen halledilecektir"- Ancak tabu gübrenin yakılmasına mani olacak tedbirlerin derhal alınması lüzumlu bir husustur

4 — İşsizlik .

En mühim dâva İşsizliktir Bu gün görülmeyen vaziyetteki işsizlik bir cemiyet dâvası olarak karşımızda değildir Yegane zaran istihsal yapmayıp müstehlik olmasıdır Bunun izalesi bu gün çok mühim bir dâva değil ziraatın makineleşmesi halinde görünür işsizlik halini alarak bazı sosyal dâvalar yaratacaktır ki 1950 den sonraki kısmî makineleşmeden mütevellit köylerden şehir ve kasabalara olan akını yakmen görmekte ve sosyal problemlerini müşahede etmekteyiz, (gece kondular v.s).

Dâvanın en İyi şekilde halli köylüyü köyde kalmındırmaktır Buda ona köyde iş bulmaktır. Bu hususta akla İlk gelen husus köy sanat kurslarının çoğaltılmasıdır

Bu gün sanayimiz işçi bulamamak problemi ile karşı karşıya değildir. Her zaman sanayinin ihtiyacı olan işçiyi temin mümkündür

5 — Köy sadığı

Bu günkü durumun mukayesesi bizleri memnun ediyorsa da dâvanın henüz başlangıcında olduğumuzu İtiraf etmeliyiz Her köye bir ecza dolabı bir sağlık memuru, bir ebe ve bir sağlık odası tesis etmeden probleme halledilmiş gözü ile bakamayız. Elan Trakya, Marmara, Ege ve Akdeniz kıyılarındaki mahiyelerde ancak birer sağlık memuru ile ebe vardır.

6 — Köy suyu (içme)

Köy sağlığının başı koy suyudur Yıllardan beri çalışılarak bir çok köylerimize su temin edildi

mistir Ancak yapılanları kân görmeyen Devlet hususi bir kanunla gerekli ehemmiyeti göstererek şimdilik 400 000 000 TL. sarfına karar vermiştir Bu meblağı yemlerinin takip edeceğine inanıyor ve köy sulan mevzuunun hal yolunda olmasından dolayı seviniyorum.

7 — Meskenler .

Bu günkü vaziyette sahillar ve Trakya müstesna evler oturulacak durumda değildir Durumu takdir eden Devlet, İmai- ve İskan Vekâleti Mesken Umum Müdürlüğüne durumu incelemeye başlanmış bulunmaktadır

Bu dâvanın halli için 3 000 000 civarında meskene ihtiyaç vardır ki takriben 30 000 000 000 TL 'sini "icap ettirmektedir Bu miktara ahır samanlık v.s dahil olup köylünün bedenen çalışması harif tutulmuştur

Köy evlerinin dahili tesisatı

* Her hane 0 - 250 nüfuslu köylerde 7, 251 - 2000 nüfuslu köylerde 6, 2000 den fazla nüfuslu köylerde 5 kişi kabul edilirse

$$0 - 250 \frac{1\ 470\ 000}{7} = 210\ 000$$

$$251 - 2000 \frac{15\ 750\ 000}{6} = 2\ 630\ 000$$

$$2001 \frac{1\ 130\ 000}{5} = 226\ 000$$

İstihlâk cihazlarını nazarı itibara almaksızın yapılacak yatırım

$$\begin{array}{r} 5\ 597\ 000.000\ \text{TL} \\ -\ 931\ 900.000\ \text{»} \\ \hline \sim 6\ 528\ 900\ 000\ \text{»} \end{array}$$

Nüfus istatistiklerinde 1950 yılında vasati bir köy nüfusu 440 kişi dir O halde 1960 da bir köyün vasatı nüfusu 500 kişi olarak kabul edilebilir

Bankamızca yapılmış muhtelif köy projelerinden şu hususları çıkarıyoruz ki ,

Bir köye düşen 34 5 KV hat uzunluğu 1 5 km. 15 KV uzunluğu 5 km' ve nüfus başına tesis bedeli 300 TL dir

Bu duruma göre

Nüfus aralığı	Nüfus	Yatırım,	Vasat TL./ nüfus
0-250	1 470 000	590 000 000 TL	400
251 - 2000	15 750 000	4 725 000 000 »	300
2001	1 130 000	282 000.000 »	250
Toplam		5.597 000 000 »	

tesisat
250 TL/hane 52 500 000 TL

300 » » "789 000 000 »

400. » » $\frac{90\ 400.000}{931\ 900\ 000}$ »

6 530 000 000 TL

8 — Köyün teshini

Köyün, iklimi sert olan memleketimizde teshini çok mühim, bir dâvadır. Çünkü köylü ya üşüyüp hastalanmakta veya

1 — Ormanı kesip tahrip etmekte

2 — Gübreyi yakıp toprağı fakirleştirmektedir

Köyün bol linyit yataklarından faydalanmasını temin ettiğimiz naktadirde meseleyi halletmiş olacağız

Bu dâva henüz ele alınmamış olup süratle ele ele alınması icap eder

9 — Köyün tenviri .

Bu hususta bir sıhhat ve cemiyet mevzuudur Gönül bütün köylerin elektrige kavuşmasını istemektedir

10 — Köy içi yolları

Bunlar da mesken durumu ile beraber ıslâhı icap eden hususlardır. Ancak koy haritaları ve imar plânlarından sonra ele alınabilir.

Burada zikretmeden geçmiyeceğim hususlardan biri de köy kanalizasyonudur Ancak bu dâvaya henüz çok uzak bir mevzu olarak bakmaktayız

IV — Köy elektriklendirilmesi . (1960 nüfusu esas alınmıştır).

Her yıl 100 000 000 TL tahsisat ayrılması halinde bu iş 65 yılda realize edilebilir Ancak tesisi yapılan köylerin tevsî ve İslahının köyçe yapılması icap ederse de realite göstermiştir ki bu böyle olmayıp yine devletten yardım istenmektedir. Bu durumda yıllık tahsisatın % 25 artırılması icap etmektedir Fiatlarda vuku bulacak artışlar sebebi ile 125.000 000 TL ile başlayan yıllık tahsisat ileriki senelerde daha da artacaktır

Bir köyün tesisinin yıllık masrafı :

Vasati köy nüfusu 500 olduğuna göre

$$500 \times 300 = 150\ 000,-$$

faiz nazarı itibare alınmadığına göre amortisman % 5 bakım % 2 (ağaç direk olduğu için) alınırsa $150.000 \times 0.07 = 10500\ \text{TL.}$

$$\text{Personel } 1 \text{ kişi } 200 \times 12 = \frac{2400\ \text{TL}}{12900\ \text{TL.}}$$

Köyde istihlâk .

Hane başına yıllık istihlâk $12 \times 10 = 120\ \text{KWh.}$

$$\text{Hane sayısı } \frac{500}{6} = 83 \quad 83 \times 120 = 10000\ \text{KWh}$$

$$\text{Sokak lâmbası } 20 \times 40 \times 12 \times 365 \times \frac{1}{1000} = 3500\ \text{KWh}$$

(3) Kooperatif, ihtiyar odası kahve (2) okul, cami, karakol, dükkân,

$$10 \times 10 \times 12 = 1200 \text{ KWh.}$$

$$\text{Toplam : } 10000 + 3500 + 1200 = 14700 \text{ KWh}$$

Köy hey'etinin satın alınış bedeline

$$\frac{1290000}{14700} = 88 \text{ krş ilâve edilmelidir}$$

Eğer ener Jı 16 krş tan satın alınır ise $88 + 16 = 104$ krş'a satılmalıdır

Bir hanenin ödeyeceği aylık elektrik ücreti $10 \times 104 = 1040$ krş dur.

Sokak tenviratını karşılamak üzere her hane

$$3500 \times 104$$

$$\text{her ay } \frac{3500 \times 104}{12 \times 83} = 366 \text{ krş ödemelidir}$$

$$12 \times 83$$

Böylece köyde elektrik her haneye ayda 1406 krş/luk bir masrafa mal olacaktır.

Köylünün aylık gaz v s masrafı 700 krş. olduğuna göre ilâve masraf 706 krş ile 300 TL İlk dahilî tesisat tesis bedelidir

V — Köy elektrikleştirilmesinin Avrupadaki tabikati Avrupada elektrifikasyon 20 asrın başlarında süratle gelişmeye başlıyarak Birinci Cihan Harbini takip eden yıllarda bütün şehir ve kasabalar elektriğe kavuşmuşlardır İki cihan harbi arasında iktisaden ve sanayice gelişen bu memleketlerin harp stratejisi bakımından kendi gıda maddelerinin mühim kısmını istihsal etmeleri gerekiyordu Bu sebeple ziraata ve köye gerekli alâkayı göstererek köy kalkınmasını ele aldılar Bu meyanda köy elektrikleştirilmesine de başlandı Ancak köylerin geniş mikyasta elektriğe kavuşması ikinci Cihan Harbinden sonra olmuştur Halen dahi elektriği olmayan bir çok köyler vardır

Daha önce mekanize olmuş olan ziraata elektriğin tatbikatında ele alan Avrupa devletleri bütçelerine büyük tahsisatlar koymuşlardır Mese-lâ Avusturya 21 000 000 TL. gibi

Avrupada köy elektrifikasyonunun ekonomik veçhesinin zayıf olduğu esasen herkes tarafından kabul edilmektedir Sosyal ceryanlarla geniş mikyastta mücadele etmeye mecbur olan Avrupanın köylüyü ihmal etmemesi gerektiğinden ve milli gelirleri müsait olduğundan mevzu ele alınmıştır İşçinin sosyal hayatını garantileyen ve yükselten devletin köylüyü ihmal etmesi olamazdı.

VI — İller Bankasına köylülere yapılan yardım

1945 tarihli 4759 sayılı İller Bankası kanununa göre Belediyeler özel İdareler ve köyler Bankanın ortaklarıdır Bu sebeple Bankaca kendilerine mali yardım yapılmaktadır Bu yardımlar 2 turlüdür

1 Bankanın net kârının % 50 köylülere hibe olarak dağıtılır Her vilâyete eşit olarak taksim edilen bu meblağın vilâyette kaç köye tevzi edileceği hususu Banka umumî Hey'etince her yıl tesbit edilir

Bu meblağlar köylerde takriben muhtelif yıllarda % 8 elektrik, % 54 gazino, dükkân, otel gibi akar, % 12 kaplıca ve hâmam % 9 değirmen % 1 kamyon % 5 mera, kavaklık % 2 hal % 3 su % 1 yağhane v s % 6 diğer işler yapılmasında ve tesisinde kullanılmıştır

Köylerin bu yardımı görebilmesi için lüzumlu projelerin hazırlanarak ilgili mercilere tasdik ettirilmiş olmaları İcap etmektedir

* Muhtelif yıllarda köylere yapılan yardımlar şunlardır •

Köy adedi	Dağıtılan para	Yıl
21	213 635.62	1945
21	471 477.89	1946
21	471.176 15	1947
63	605.382.14	1948
126	698.099.96	1949
189	658 569.58	1950
189	427 040.10	1951
126	1 044 701 34	1952
64	1 128 584 83	1953
132	1 229.626 51	1954
132	1 321 160 91	1955
132	1 553.085 13	1956
67	2.571 493.50	1957
167	2.819.604 41	1958
134	4.639 502 66	1959

$$19 \ 833.140.73$$

2 — Köyler Bankadan istikrazda da bulunabilmektedirler Şöyleki •

Önce yapılacak ışın proje ve keşfi hazırlanarak ilgili mercilere tasdik ettirilmiş olacaktır.

Bundan sonra köyün son üç yıllık gelirlerinin ortalaması alınır ve bu meblağa göre istikrazda bulunulur.

Bankamızca bu şekilde 109 köye malî yardımda bulunulmuş olup bu paralarla •

28 köyde	836 822,— TL	yardım	İle elektrik tesisi
21, »	454.882,— »	»	» s u
25 »	152.167,— »	»	» Otel dükkân v s
17 »	36.888,— »	»	» Okul
7 »	79 000,— »	»	» Değirmen
4 »	35 950,— »	»	» Hamam
2 »	17 000,— »	»	» Otobüs
2 J	8.500,— »	»	» Hal
1 »	20 000,— »	»	» Mezbaa
1 »	20.000,— »	»	» Harita ve imar plânı
1 »	10 000,— »	»	» Koruluk

tesis edilmiş veya satın alınmıştır.

Yapılan yardım tutan 1.670 209 TL. dir. Köy başına düşen vasatı miktar 16.700 TL dir. Ancak yardım alan köyler Türkiye'nin zengin mıntıklarının zengin köyleridir Yardım alan köylerin 16 adedi İzmir, 12'ser adedi Balıkesir ve Muğ'la 11 adedi Amasya, 8 adedi Manisa, 6 adedi Kastamonu, 4'er adedi Bursa, Çanakkale, Denizli, Aydın, 3'er adedi Eskişehir, Hatay, 2'ser adedi Bolu, Malatya, Samsun 1'er adedi Afyon, Ankara, Burdur, Çorum, Edirne, İstanbul, Mardin, Nevşehir, Niğde, Sakarya ve Sinop Vilâyetleridir

Bu yardımlardan Banka kanunî faizini almak-tadır

Görüldüğü üzere İller Bankasına köylere yapılmış yardımlar mühim bir yekûn tutmamaktadır.

NETİCE :

Köy elektrikleştirilmesinden önce köyün diğer dâvalarını kül halinde incelemek icap eder Bundan sonradır ki salim bir neticeye varılabilir. Kanaatim şudur ki köy elektrikleştirilmesinden önce

Türkiye'nin iskan politikası ve köyün

- 1 — Okul
- 2 — Yol
- 3 — Ziraatın makineleşmesi ve modernleşmesi
- 4 — İşsizliğin izalesi
- 5 — Koy meskenleri
- 6 — Köy sağlığı
- 7 — Köy içmesuyu
- 8 — Köyün teshini
- 9 — Köy içi yolları mevzularının mühim kısmının halli gerekir Bu dâvalar küçük dâvalar olmayıp her bin milyonlar isteyen işlerdir Bunların Devlet bütçesine asgarî yükü halli ancak köylünün müstahsil vaziyetine gelerek gelirinin artması ile mümkündür

O halde yukarıdaki maddelere derhal önem verilmesi icap eder Kanatımca elektrik köy içim 10 uncu derecede ehemmiyetli bir husustur

Köyde elektrik uzun seneler yalnız tenvirat için kullanılacaktır Çünkü 30 - 35 yıldan beri elektriği olan küçük kasabalarda dahi elektrik halâ yalnız tenvirat için kullanılmaktadır

Mahsulünü en iyi fiatla satabilen Ankara'dır Balgat, Kalaba, Üreği, İstanbul da Sağmalcılar, Alibey köyleri 10-15 seneden beri Türkiye'nin en ucuz elektriğine sahip oldukları halde onu yalnız tenviratta kullanmışlardır

Bu durumda çok fakir olan köylüye aylık 706 kuruşluk veya vasatı bütçesi 25 000 TL olan koy hey'etine 5050 lira yıllık zarar büyük bir yük olacaktır.

Esasen köyde elektrikli Ziraat mkineleri kullanan Avrupa memleketlerinde dahi istihlâkta mühim bir artış yoktur Çünkü bu makineleerin kullanma faktörleri çok düşüktür

Bunların ithali zor olacağı gibi fiatları da yüksek olacaktır Ayrıca Türkiyede işçi ücretleri çok düşük olduğundan şimdilik bunlara ihtiyaç da yoktur

Bütün bunlardan sonra şunu da ifade edeyim ki nüfusu 2 0001 aşan köylerin elektriğinin yapılması nisbetten daha ucuz ve nisbeten de daha az gayrî iktisadî olduğu için uygun olacaktır Esasen bu köylerde Belediye teşkilâtı kurulduğundan ve bu sebeble de devletin fon tahsisatından faydalandıklarından köye bir yük tahmil etmeden veya çok az bir yük tahmil ederek tesisleri' yapılabilmedir

Ayrıca büyük şehir ve kasabaların, santral ve trafo merkezlerinin yanında veya 15 - 34 5 KV enerji dağıtım hatlarının hemen üzerindeki köylerin tesislerini peyderpey yapmak doğru olacaktır Bu gibi hallerde "köylünün iştirak hissesine ilâveten İller Bankasının kârının bu işlere tahsisi düşünülebilir Ancak bu dahi bazı problemler tevhit eder çünkü tatbikat göstermiştir ki köylü tevzi edilen İller Bankasının kârını % 60 otel, dükkân, gazino vesaire binalar yapmak % 7 elektrik ve % 33 de başka yerlerde kullanmayı istemektedir

Eğer İller Bankası kâfi gelirler temin ederek 974 Belediyenin elektriğini tamamlarsa böylece takriben 360 - 380 köyün elektriği yapılmış olacaktır 0 halde

1 — Şimdilik 2000 den fazla nüfusu olan köylerin elektrik tesisleri yapılmalı

2 — Köyün kalkınmasını tetkik etmek üzere Ziraatçılar, idareciler, Maarifçiler, Mühendisler (Ziraat, Orman, Makine, Elektrik vs) ve ilgili diğer müesseselerin müşterek bir toplantı yapmasına köy dâvasının tetkikine ihtiyaç vardır ve çok faydalı olacaktır

Y. Mühendis T. Fikret Suer'in Konuşması

Köylerimizin Elektriğe Kavuşturulması Mevzuu

Bugün burada köylerimizin elektrifikasyonu mevzuu üzerinde görüşmeler yapmak imkânını sağlayan Elektrik Mühendisleri Odasına ve, bilhassa bu toplantıyı tertip eden kıymetli oda arkadaşlarıma teşekkür etmeyi bir vazife bilirim.

Köylerimizin elektriğe kavuşturulmaları memleketin kalkınması bakımından müstesna bir ehemmiyet taşımaktadır. Türkiye sadece ışık için köye elektrik götürülmesini düşünmüyor. Ziraî istihsalın arttırılmasında ve bilhassa ziraî istihsal maddelerinin muhafaza edilmesinde ve kıymetlendirilmesinde elektrik enerjisi son derece mühim bir rol ifa etmektedir. Birleşik Amerika'da elektrik enerjisinin ziraatte 400 den fazla tatbik sahası bulunmaktadır

Nüfusu durmadan artan Türkiye'nin lâyıkıyla beslenmesi ve fazla istihsal maddelerini dış memleketlere ihraç edebilmesi için yalnız istih-

salın arttırılması değil, ziraî istihsal maddelerinin bozulmadan muhafazası ve bir kısım maddelerin mahallerinde kıymetlendirilmesi gerekmektedir.

Meselâ; memleketimizde yer altı sularından henüz lâyıkıyla istifade edemiyoruz. Elektrik enerjisinin yer yer yeraltı sularının terfiinde kullanılması ziraî istihsalımızda büyük inkılâp ve gelişmeler sağlayacak bir mevzudur. Hayvancılığın . ilmî esaslar dairesinde geliştirilmesinde keza elektrik enerjisi başlıca bir faktör olmaktadır.

Ziraî istihsal maddelerinin sayılı günler zarfında istihlâk edilmediği takdirde heba olup gittikleri hepimizin malûmudur. Halbuki köylerde başlıca istihsal merkezlerinde soğuk hava depolarının kurulması bir çok gıda maddelerinin muhafazasını ve tedricen ihtiyaca göre istihlâk merkezlerine sevk edilmelerini mümkün kılacaktır